

ХТО ТУМАНЬСТВОМ І ҐВАЛТОМ РОЗШИРЯЄ СВОЮ ВІРУ?

В послїдні часи біда настала для батюшків. Сотками покидають їх люди та переходять на католицку віру. Єсли піде так дальше, не буде з чого вижити самому і викормити та убрати попадї і дїточок. Одним словом біда. Шо ту робити? Знайшли батюшки і в тім спосіб, а спосіб їм властивий. Нуже товкувати простим людям, що католицка віра гірша від православної, що она попсута ксьондзовскими видумками та ересями. »Се, пишуть и говорять, віра легка, она позволяє безкарно на крадїж, на розпусту і вже наперед розрішає допускати ся всякої огиди«. (Порівн. Почаїв. Лист. 1906, № 33; 1906 № 8). Тай шож за хосен принесли сї небилицї батюшків? Нарід нинї вже не такий дурний, як собі батюшки представляють. Він сам йде до костела і видить правду на власні очи. »Вось батюшки наші — каже оден мужик другому — робять се, що той, хто ся топить, або той, котрий находить ся в огни: вони прибігають до самих ґлупих средств, котрі нїчо не помагають, лиш скорше успішають смерть і погибель«. Слухає простий нарід слова Божого, чує, шо ксьондзи також, як православні, а може і більше від них, учать шанувати Божі заповіди, любити ближнього, стеречись гріха, а від грішника домагають ся щирого покаяня і поправи житя. Настала вільність. Хлїбороб нинї купить, або дістане католицку книжочку, зачне читати, і видить, шо католицка наука основана на сьв. Письмі, на Вітцях Церкви тих самих, котрих і православні за сьвятих мають, видить, шо великої ріжницї межи католиками а православними властиво нема і не тілько за еретиків католиків не возьме, но — шо більше — видячи, як собі поступають батюшки, як католики, як вчать одні, як другі, помалу помалу пізнає, шо в сїй вірі, в котрій его доси батюшки тримали, трудно бути справдї щасливим, лїпше бути католиком, там якось яснїйше, якось свобіднїйше. А шож батюшки на се? Кричать, кричать, шо сил стане, на цїле горло, кричать на ґвалт, шо католики ґвалтом їм людий забирають, що туманьством навертають православних до свої віри. Пишуть дурні дурницї, якісь мізерні листки почаївскі, якісь брошури пускають на сьвіт, як »Воинствующій Католицизмъ«, дальше заводять якісь місиї, проповідають Богу дякувати чаще, но в тих проповідях жаль ся Боже — майже нїчо основного: крик,

лож, клевета на закручене головоньки темному, необразованному, незнаючому істориї мужикови — і більше нічо. І справді, яка же вина по стороні католиків? Милий читателю, ти шукаєш правди, тобі лежить на серці спасене свої души, подивись на сей мій листок, возьми го в руки, перечитай се, що тут написано, може не одно слово правди найдеш, може пізнаєш ще ліпше, де правда, де лож...

Православні проповідники і місионарі кричать на католиків передовсім за се, що видумали сказку о принятю віри через о. Івана Кронштадтского, а навіть через самого Царя і Царицю і тою сказкою притягають православних на свою віру. О. Іоан Кронштадтский став навіть їздити до поодиноких міст та переконувати людий, що єще кріпко держать ся православ'я.

Єслиби мої єдиновірці-католики пустили таку байку, тоби не мудро собі поступили. Наша віра не потребує жадних видумок, а буде з Божою помочею чим раз більше ширитись, без взгляду на тоє, чи о. Іван зістане католиком, чи ні. Тут не розходить ся о о. Івана, або о кого иньшого, але о правдивість нашої віри. Щиро скажу, що нам не ходить о ніяких чудотворців, що за гроші чуда творять. У нас много чудес діє ся без всякої заплати, а по найбільшій части через сьв. образи Матери Божої в Ченстохові, Бердичеві, а передівсім в місточку Люрд у Франциї. О. Івана радо оставляєм нашим противникам. То лиш сказати треба, що сказки о о. Івані не видумали католики, ані їх ксьондзи, бо они з певностію на стілько розуму мають, щоби бабских андрон не пускати в сьвіт. Не видумав сего ніякий розумний католик і ніхто з православних батюшків сего доказати не може. Длятого думаємо, що сказку сю видумав той сьвященник з Гродна, котрий єї також оголосив в ґазеті. Не мав чим надоїсти католикам, та пустив неудатного шмермеля, надіючись, що сим способом почитателів о. Кронштадтского проти католиків зворхобить.

І се зарівно брехня, мовби-то католики страшили православних панщиною, віднятєм землї, або чимнибудь подібним, єсли не приймуть католицкої віри. Може бути, що найшов ся який католик, котрий хотів закпити зі свого сусіда православного, та вось якою дурницею перецудив мізераку... Много таких небилиць православні розсївають, а складають всяку відвічательність на католиків. Розумний католик зовсїм не звертає і уваги на подібні бабскі пльотки. А православні письмаки сами себе на посьміховище виставляють, коли в простім сьміху і шутці переслїдоване православ'я, бачуть. Видко, що не дуже кріпка православна віра, коли так легко можна єї одною шуткою змутити. Проспалисьте, батюшки, той час, коли треба було кріпити віру ваших овечок, а тепер не гаразд з вами буде!

А якимже силованєм навертають католики православних на свою віру?

От розповідають, що десь там муж-католик казав своїй православній супрузї йти до костела: а де иньше жінка спонукала свого православного мужа, щоби приняв католицку віру; там знов посварились про віру сусїди і т. п. І се все має бути переслїдованєм православних? Богу дякувати, що більше на нас нічо не маєте сказати. Зато ми вам скажем. Чого допускали ся ще не давно тому православні на католиках? Треба вам пригадати се. Переслїдоване католицкої віри тягнулось 130 лїт на цїлім просторі давних польских земель. Але приведемо вам для приміра тілько чотири уїзди Седлецкої ґуберні в протяг кількох років. Скількож там католики, так латинники як і унїяти, протерпіли?!

В січню 1874 р. в селї Пратулинї і Дрелеві убили 20 людий унїятів,

а еще більше зранили тому, що они боронили своеї католицкої віри перед ґвалтом православних. Скажіт, просим, батюшки, де і коли убили католики тілько православних за їх віру?

В протягу майже 20 літ (від 1867 до 1886 р.) множество католиків уніятів били козаки до смерти нагайками, саджали до вязниці, виганяли тисячами на »поселене« в Оренбурску і Херсоньску ґуберню, а се все тому, що нарід твердо держав ся віри своїх вітців та дідів. А чиж Христос таким способом казав навертати людий на правдиву віру? Скажіт, просим, де і кого посилали католики на Сибір, або в Херсон, або замикали до вязниці за неприняте католицкої віри?

Многим з католиків, так латинникам як і уніятам, забрали навіть майно, на цілі села накладали громадні кари грошеві (штрафи), часом і кілька тисяч рублів за постоянність в католицкій вірі. Скажіт, де і на котрого православного накладали католики грошеві кари за его православ'е?

Сотні католицких ксьондзів засилало правительство на Сибір за те, що они спішили з духовною потіхою католикам, записаним насилу на православ'є. А прецінь жадного православного сьвященника не заслали нікуди католики за те, що сповняв свої взглядом прихожан обовязки!

Католикам заграбили православні множество костелів, уніятам забрали всї їх церкви, та завели в них »православ'е«. Так напр. в Більскім уїзді, в Седлецкій ґуберні із 11 костелів лишили православні католикам лиш два; всї прочі або розібрали, або переробили для себе. То само діяло ся в иньших уїздах та в иньших ґуберніях. На Україні, Волини, Литві єсли побачиш красну церков, дуже часто можеш довідатись, що она перебудована з католицкого костела, або монастиря. А скажи, прошу, чи видав ти коли костел перебудований з православної церкви?

Видко отже, що не католики православних, але православні католиків переслїдували. І єсли не могли цілком уничижити католицкої віри, то длятого, що сам Госпоть Бог опікував ся нею.

Тепер після царского толеранцийного указу для католиків прийшли лучші часи; їх не можна вже явно переслїдувати, або позбавляти костелів. Але привиклі до переслїдованя батюшки і тепер не хочуть оставити в супокою католиків, та бодай кричать, що їх »православних« католики переслїдують.

Деколи пригадують православні католикам, що передтим за часів польскої держави, католики притискали православних. Але хтож справедливий може порівнувати сей рікомий утиск з переслїдованем, якого в послїдні часи дізнали католики від православних? В XVI віці більша часть православних владиків приняла разом з духовеньством унію, т. є. католицизм всхідного обряду. Меньша же часть русских, зворхоблена через Греків та еретиків-кальвиністів, не хотіла приняти унії. Певно, що при такім роздвоєню русских прийшлось і православним протерпіти не одну неприємність. Но, але чи не далеко більше протерпіли тогди і »уніяти« від православних? Прецінь не хто иньший, но православні замучили Вітебского архієпископа сьв. Іосафата Кунцевича, в Янові, Миньскої ґуберні, монаха Андрея Боболю, у Києві кількох василіяньских монахів, в Царгороді уніятского настоятеля і многих иньших! Се всьо діялось в XVII столітю. А в слїдуючім столітю гайдамаки, підюджені православним духовеньством, кілько католиків, уніятів та латинників, за віру католицку убили, утопили — се одному Богу звісно. Жителї міста Уманя знають о тім з оповіданя своїх дідів. Хочеш о всім тім більше довідатись, читай польску книжку:

Czytania podlaskie, вид. в Кракові 1904 р., або *Martyrologium Podlasia,* вид. тамже 1905 р.

Много, дуже много католицкої крови потекло по землях нинїшної росийскої держави. Істория записала жертви православ'я, могуть се і батюшки справдити. А ней вони укажуть нам мучеників, котрихби католики за православну віру забили. Упоминають вони вправдї о Атаназию Филиповичу, но се мученик лишень оден і то не за православ'є, але за зносини зі збунтованими козаками.

Католики після православних письмаків мали жестоко переслїдовати еретиків. Але спитаймо православних, чи дуже ласкаво они з своїми еретиками обходять ся? Чи мало потерпіли від православних старовіри, штундисти, молокане, скопцї? Тож в часах Петра Великого, около 10 тисяч еретиків воліло сгоріти в огни, через них самих запаленім, чим дістатись в руки правительства. В католицких краях вже давно перестали утискати иновірців, підчас коли в Росиї еще перед роком відпавших від православ'я всадили в Соловецку монастирску тюрму. Деж більша жестокість в переслїдованю еретиків в католицких сторонах, чи в Росиї?

За справою славно царствуючого Царя, Імператора Николая П, помалу устають переслїдованя за віру. Русскі люди могуть приймати сю віру, котра їм видить ся бути правдивою. Не вільно спонукувати нїкого до принятя віри, але і переслїдовати нїкого не вільно, єсли він например покинувши православ'є, хоче перейти на католицизм. Се річ власної кождого совісти і переконаня.

Ми, католики, осуджуєм і відкидаєм всяке силованє в річах віри і совісти. Длятого ми осуджуєм навіть кождого католика, єслиби він туманьством та силованєм хотів переводити православних на нашу віру. Сего не потребуєм. Але з другої сторони ми знаєм, що наша віра правдива, що наша Церков католицка єсть правдива Церков Христова. Тому жаль нам, що тілько добрих людий, наших братів-славян, не належить до правдивої Церкви, тому й бажаєм горячо, щоби всї православні, а разом з ними і сьвященники і єпископи приняли католицку віру, т. є. церковну унїю з Римским Папою. Но силою нїкого на нашу віру навертати не хочем. За помочею книжок, брошур, проповідий та бесїди з поодинокими особами будем доказувати, що правдива наша віра, та будем молитись Богу, щоби получив всїх Християн в однім ісповіданю, щоби сповнилось бажанє Христа Спасителя: »Да будутъ всѣ єдино«. Да будетъ єдино стадо и єдинъ пастырь. (Іо. X, 16).

Печатано за позволенем духовної власти.

Як треба читати? Букви: **и, і, е** вимовляє ся твердо, а букви: **ї, є** мягко.

Учіт ся читати в рідній україньскій мові!

Накладом сьвящ. І. Барановского. — Печатня В. Л. Анчица і Сп. в Кракові.